

PÄIVÄRAHA ENSIMMÄISELTÄ 28 PÄIVÄLTÄ

YLEISTÄ

Vahingoittuneelle maksetaan päivärahaa, jos työkyvyttömyys kestää vähintään kolme peräkkäistä päivää vahinkopäivää lukuun ottamatta. Oikeus päivärahaan määräytyy työtapaturma- ja ammattitautilain (TyTAL) 56 §:n perusteella ja päivärahaa maksetaan jokaiselta työkyvyttömyyspäivältä vahinkopäivää lukuun ottamatta.

Päivärahan määrästä on TyTAL:ssa säädetty erikseen. Ensimmäisen neljän viikon ajalta vahinkopäivästä lukien päiväraha on pääsääntöisesti työnantajan maksaman sairausajan palkan suuruinen. Jos sairausajan palkkaa ei ole maksettu lainkaan tai vain osalta työkyvyttömyysaikaa, lasketaan päiväraha tältä ajalta vahinkopäivää edeltäneiden työansioden mukaan. Neljän viikon ajanjakson jälkeen päivärahaa maksetaan vuosityöansion perusteella.

Tässä ohjeessa kerrotaan, miten päiväraha määräytyy ensimmäisen 28 päivän ajalta. Asiasta säädetään TyTAL 58 §:ssä, joka muuttuu 1.1.2020 alkaen. Säännöksen soveltamisessa hyödynnetään tulorekisterissä olevia tietoja 1.1.2020 alkaen.

Tätä ohjetta sovelletaan vahinkotapahtumiin, jotka sattuvat 1.1.2020 tai sen jälkeen.

Minimisuoja

Päiväraha neljän viikon jaksolta lasketaan kunkin työsuhteen ja yrittäjätoiminnan osalta erikseen. Kaikki päivärahat lasketaan yhteen ja näin saadaan täysimääräinen päiväraha, jonka tulee olla vähintään vähimmäisvuosityöansiosta lasketun vähimmäispäivärahan suuruinen. Jos täysimääräinen päiväraha jää alle vähimmäispäivärahan määrän, se korotetaan vähimmäispäivärahan tasolle. Korotusta ei tehdä, jos vahingoittunut saa vahinkotapahtuman sattuessa vanhuuseläkettä tai toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä, tapaturmaeläkettä tai sitä vastaavaa liikennevakuutuslain mukaista korvausta tai jos kyseessä on vapaa-ajan tapaturma. Jos kuitenkin kyseessä on vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeellä ilmennyt ammattitauti, vahingoittuneella on edellä tarkoitettu minimisuoja. (TyTAL 79 §, 2 § ja 199 §).

1. Työntekijälle on maksettu täyttä sairausajan palkkaa

TyTAL 58 § 1 mom. *Päiväraha on enintään 28 päivän ajalta vahinkopäivästä lukien sitä lukuun ottamatta samansuuruinen kuin maksettu sairausajan palkka.*

Pääsäännön mukaan päiväraha on vahinkopäivästä lukien sitä lukuun ottamatta enintään 28 päivän työkyvyttömyyden ajalta samansuuruinen kuin työntekijälle maksettu sairausajan palkka. Päivärahaa ei makseta vahinkopäivältä, joten myöskään vahinkopäivältä maksettua palkkaa / sairausajan palkkaa ei oteta päivärahasa huomioon. Jos sairausajan palkkaa on maksettu koko työkyvyttömyysajalta ja täysimääräisenä, on korvaus siis sama kuin sairausajan palkka.

Päiväraha myönnetään vahingoittuneelle, vaikka se maksetaan kokonaisuudessaan työnantajalle. Päätös päivärahasa annetaan sekä vahingoittuneelle että työnantajalle. Jos vahingoittuneella on useampi työnantaja, kukin työnantaja saa päätöksen vain omasta maksamastaan sairausajan palkasta.

Sairausajan palkan määräytymisestä tai määrästä ei ole säädetty TyTAL:ssa, vaan sairausajan palkka perustuu työsopimuslakiin ja/tai työehtosopimukseen. Jos työsuhte on jatkunut vähintään kuukauden, työntekijällä on työsopimuslain mukaan oikeus saada täysi palkka sairastumispäivää seuranneen yhdeksännen arkipäivän loppuun. Alle kuukauden jatkuneissa työsuhteissa työntekijällä on vastaavasti oikeus saada 50 prosenttia palkastaan. Työehtosopimuksissa voi olla pidempi sairausajan palkanmaksuvelvollisuusajaksi ja lisäksi on voitu sopia tarkemmin sairausajan palkan määräytymisestä.

Pääsääntöisesti sairausajan palkka määräytyy sen palkan mukaan, jonka työntekijä olisi saanut työssä ollessaan. Sairausajan palkassa voi olla mukana normaalin bruttopalkan lisäksi esimerkiksi vuorotyölisä, arkipyhäkorvauksia tai ns. pekkaspäivien korvauksia, jos työnantaja ilmoittaa, että ne sairausajan palkkaan luetaan. Vakuutuslaitoksessa ei tiedetä eri alojen sopimusten sisältöjä ja sen vuoksi korvaus määräytyy työnantajan ilmoittaman määrän ja sairausajan palkanmaksukauden mukaan.

Pääsääntö on, että maksettu sairausajan palkkatieto haetaan tulorekisteristä. Tämä on mahdollista, jos työnantaja ilmoittaa tulorekisteriin poissaolot. Tällöin sairausajan palkka ja sen määrä näkyvät tulorekisterissä. Jos työnantaja ei ilmoita poissaolotietoja tulorekisteriin, tiedot pyydetään työnantajalta.

Jos tulorekisterin sairausajan palkkatiedossa on mukana vahinkopäivältä maksettu sairausajan palkka, se poistetaan laskennallisesti jakamalla palkka ajanjaksoon sisältyvien päivien määrällä.

Esimerkki:

Tapaturmapäivä on 9.1.2020 ja vahingoittunut on työkyvytön 9.1. – 15.1. Työnantaja on ilmoittanut tulorekisteriin maksetun sairausajan palkan 410 euroa ajalle 9.1. – 15.1.2020. Vahinkopäivältä ei makseta TyTAL:n mukaista päivärahaa, joten sen määrä poistetaan sairausajan palkan määrästä laskennallisesti: $410 \text{ e} / 7 \text{ pvällä} \times 6 \text{ pvää} = 351,43 \text{ euroa}$.

Työnantaja voi ilmoittaa eriteltynä sairausajan palkanmaksukauden siten, että jaksoon osuu päiviä, joilta työnantaja ei varsinaisesti maksa sairausajan palkkaa. Kyseessä voi olla esimerkiksi normaaliin työviikkoon osuva vapaapäivä tai etukäteen sovittu muu vapaapäivä (esim. ns. pekkasvapaa). Päiväraha määräytyy näissäkin tilanteissa työnantajan ilmoittaman sairausajan palkan mukaan, eikä vahingoittuneelle erikseen näiltä vapaapäiviltä makseta päivärahaa.

Samoin toimitaan tilanteessa, jossa työkyvyttömyys päättyy työviikkoon osuvaan vapaapäivään, vaikka työnantajan sairausajan palkan maksuvelvollisuus päättyy jo viimeiseen työpäivään. Vahingoittunut on tosiasiallisesti saanut koko viikon palkan sairausajan palkkana, joten työkyvyttömyyden päätteeksi vapaapäiviksi osuvilta päiviltä ei erikseen makseta päivärahaa.

Esimerkki 1: Työnantaja on maksanut täyttä sairausajan palkkaa

Tapaturma sattuu 5.3.2020. Työnantaja maksaa sairausajan palkkaa koko sitä seuranneesta työkyvyttömyydestä ajalla 6.3.2020 - 11.3.2020 yhteensä 700 euroa ja vahingoittunut palaa työhönsä torstaina 12.3.2020. Vahingoittuneelle myönnetään päivärahaa ajalta 6.3.2020 - 11.3.2020 yhteensä 700 euroa ja se maksetaan työnantajalle.

Esimerkki 2: Sairausajan palkan venyttäminen vapaapäiville

Tapaturma sattuu maanantaina 2.3.2020 ja sairauslomaa kirjoitetaan ajalle 2.3.2020 - 15.3.2020 eli seuraavan viikon sunnuntaille asti. Vahingoittunut palaa työhön maanantaina 16.3.2020. Työnantaja maksaa sairausajan palkkaa työkyvyttömyyden vuoksi tiistain 3.3.2020 - perjantain 13.3.2020 välisenä aikana yhteensä 900 euroa. Päivärahaa myönnetään koko kirjoitetun sairausloman ajalle eli sunnuntaihin asti 3.3.2020 – 15.3.2020 yhteensä 900 euroa ja se maksetaan työnantajalle.

Tilanteessa, jossa sairausajan palkkaa maksetaan työsuhteen päättymiseen saakka, mutta työkyvyttömyys jatkuu edelleen, päiväraha maksetaan sairausajan palkan maksun päättymisen jälkeisestä päivästä alkaen kohdan 2 mukaan (sairausajan palkkaa ei ole maksettu) riippumatta siitä, mitä päiviä työkyvyttömyysjaksoon sisältyy.

Esimerkki 3. Työajanlyhennyspäivä eli ns. pekkaspäivä

Vahingoittunut on 20.2.2020 sattuneen vahinkotapahtuman vuoksi työkyvytön ajalla 20.2.2020-15.3.2020. Työnantajan ilmoituksen mukaan vahingoittuneelle maksetaan sairausajan palkkaa 2 200 euroa ajalta 21.2.2020 – 15.3.2020, mutta työnantaja on eritellyt päivän 28.2.2020 siten, että kyseessä on työajanlyhennyspäivä eli pekkaspäivä, jolta työnantaja ei maksa sairausajan palkkaa. Päiväraha 2 200 euroa myönnetään vahingoittuneelle sairausajan palkan perusteella 21.2. – 15.3.2020 ja maksetaan työnantajalle. Työajanlyhennyspäivältä 28.2.2020 vahingoittuneelle ei erikseen makseta päivärahaa.

Esimerkki 4. Työajanlyhennyskorvaus tai muu vastaava korvaus mukana sairausajan palkassa

Sairausajan palkka saattaa määräytyä siten, että ns. pekkaskorvaus, arkipyhäkorvaus tai muu vastaava korvaus on mukana sairausajan palkassa, jolloin ne ovat mukana päivärahan määrässä, joka myönnetään vahingoittuneelle, mutta maksetaan työnantajalle. Tilanne voi siis olla edellisen esimerkin 3 kaltainen, mutta työnantaja ei mitenkään erittele sairausajanpalkanmaksukauden sisältävää vapaata. Siltä maksettu korvaus voi olla mukana sairausajan palkassa tai

sitten ei. Vahingoittuneelle myönnetään päiväraha työnantajan ilmoittaman sairausajan palkan mukaan ja se maksetaan työnantajalle.

Osa-aikaisesti työtä tekeväälle työntekijälle katsotaan maksetun täyttä sairausajan palkkaa tilanteessa, jossa hän saa kaikilta sovituilta työvuoroilta sairausajan palkkaa. Myös tällaisessa tilanteessa sairausajan palkka venytetään koko työkyvyttömyysajalle.

Esimerkki 5: Osa-aikainen työsuhte, sairausajan palkkaa on maksettu sovituilta työvuoroilta

Vahingoittuneella on osa-aikainen työsuhte 10-35h/vko ajalla 13.1.2020 - 30.6.2020. Tapaturma sattuu 11.3.2020. Sairauslomaa on kirjoitettu ajalle 12.3.-3.4.2020 (yhteensä 22 pvää ilman tapaturmapäivää). Työnantaja on maksanut vahingoittuneelle sairausajan palkkaa työkyvyttömyysajalle sovituilta työvuoropäivältä 14.3., 15.3., 21.3., 22.3., 28.3. ja 29.3. yhteensä 540,00 euroa. Tämä jää alle päivärahan vähimmäismäärän (540,00 e / 22 pvää = 24,55 e; päivärahan vähimmäismäärä v. 2020 on 14 650,00 e / 360 pv = 40,69 e), joten vahingoittuneelle myönnetään ajalta 12.3. – 3.4.2020 päiväraha jokaiselta päivältä vähimmäispäivärahan suuruisena, 22 pv x 40,69 e = 895,18 e. Työnantajalle maksetaan tämän maksama sairausajan palkka takaisin 540,00 euroa ja vahingoittuneelle jäljelle jäävä osuus 355,18 e.

Esimerkki 6: Työntekijä on tarvittaessa töihin kutsuttava ja työnantaja maksaa sairausajan palkkaa sovituilta työvuoroilta

Vahingoittunut on tarvittaessa töihin kutsuttava työntekijä, jolle sattuu 31.1.2020 työtapaturma, jonka vuoksi hän on työkyvytön 31.1.-11.2.2020. Työnantaja on maksanut sairausajan palkkaa sovituilta työvuoroilta 1.2.-3.2.2020 ja 8.2. - 10.2.2020 yhteensä 550,00 e. Vahingoittuneelle myönnetään ajalta 1.2. – 11.2.2020 päivärahaa yhteensä 550,00 e (11 x 50,00 e) ja se maksetaan työnantajalle.

Jos sairausajanpalkanmaksukauteen osuu vuosilomaa, tältä ajalta maksettu palkka rinnastuu sairausajan palkkaan ja se maksetaan työnantajalle takaisin TyTAL 139 §:n perusteella.

Esimerkki 7: Työnantaja on maksanut täyttä sairausajan palkkaa ja työkyvyttömyysajalle osuus kaksi vuosilomapäivää

Tapaturma sattuu 4.3.2020 ja vahingoittunut on työkyvytön 4.3.2020 - 19.3.2020. Työnantaja maksaa sairausajan palkkaa koko työkyvyttömyysajalta 1.200 euroa. Etukäteen on sovittu, että 6.3. - 7.3.2020 välisenä aikana työntekijä pitää kaksi vuosilomapäivää. Näiltä päivältä työnantaja maksaa vahingoittuneelle loma-ajan palkkaa yhteensä 200 euroa ja sairausajan palkkaa yhteensä 1.000 euroa. Päivärahaa myönnetään koko kirjoitetun sairausloman ajalta vahingoittuneelle tapaturmapäivää lukuun ottamatta 5.3.2020 - 19.3.2020 yhteensä 1.200 euroa ja se maksetaan kokonaisuudessaan työnantajalle. Vuosiloma-ajan palkka maksetaan tässä työnantajalle, koska se rinnastuu sairausajan palkkaan (TyTAL 139 §).

2. Sairausajan palkkaa ei ole maksettu

TyTAL 58 § 2 mom. (vahinkotapahtumat 1.1.2020 alkaen): *Jos vahingoittuneelle ei ole maksettu sairausajan palkkaa, päiväraha määrätään sen työansion perusteella, joka vahingoittuneella on ollut lähimmän vahinkopäivää edeltävän yhden tai useamman täyden palkanmaksukauden aikana, joiden kesto on yhteensä lähimpänä 28 päivää. Jos työsuhde on jatkunut tätä lyhyemmän ajan, käytetään työsuhteen aikana saatua työansiota.*

Jos työnantaja ei maksa työkyvyttömyysajalta sairausajan palkkaa, päiväraha määräytyy vahinkotapahtumaa edeltävien työansioiden perusteella. Kyseeseen tulevat tilanteet, joissa sairausajan palkanmaksuvelvollisuutta ei ole lainkaan tai sairausajan palkanmaksuvelvollisuus päättyy ennen lyhyen ajan päivärahaikauden päättymistä. Päivärahan määrittämiseksi tarvitaan tällöin palkkatieto lähimmän vahinkopäivää edeltävän yhden tai useamman sellaisen täyden palkanmaksukauden ajanjaksoilta, joiden kesto on yhteensä lähimpänä 28 päivää. Huomiota otetaan siis ne täydet palkanmaksukaudet, joiden kesto on yhteensä lähimpänä 28 päivää.

Esimerkki 1. Vahinkopäivä on 25.1.2020 ja palkkakausi on kalenterikuukausi, palkanmaksupäivä on kuukauden 20.pvä. Päiväraha määräytyy joulukuun palkkakauden ansioista eli 20.12.2019 maksetun palkan mukaan.

Esimerkki 2. Vahinkopäivä on 25.1.2020 ja palkkakausi on kaksi viikkoa. Palkanmaksupäivät 15.pvä ja kuukauden viimeinen päivä. Päiväraha määräytyy joulukuun kahden viimeisen viikon ja tammikuun kahden ensimmäisen viikon palkkausien mukaan eli 31.12.2019 ja 15.1.2020 maksettujen palkkojen mukaan.

Vahinkotapahtumaa edeltäviin työansioihin otetaan mukaan työansiot sellaisista työsuhteista, jotka ovat voimassa vahinkopäivänä. Työansioilla tarkoitetaan palkanmaksukauden aikana maksettuja työansioita. Luontoisetuja ei oteta huomioon vahinkopäivää edeltävissä ansioissa (TyTAL 81 §). Lisäksi, jos ajanjaksoon, jonka ajan palkkatietoja käytetään, sisältyy palkattomia poissaoloja, otetaan ne laskennassa huomioon. Työansiot lasketaan siis sen suuruiseksi kuin työntekijä olisi saanut palkkaa myös palkattomilta poissaolopäiviltä.

Jos työnantaja on ilmoittanut poissaolotiedot tulorekisteriin, päiväraha määräytyy edellä kerrotulla tavalla tulorekisteritietojen perusteella.

Jos työnantaja on ilmoittanut palkkatiedot tulorekisteriin ilman poissaolotietoja, pyydetään päivärahan määrittämiseksi tarvittavat tiedot työnantajalta.

Palkanmaksukauden tai -kausien työansio jaetaan niihin sisältyvien kalenteripäivien lukumäärällä. Jos palkkakausi on esim. tammikuu, kalenteripäiviä on 31 ja vastaavasti, jos palkkakausi on helmikuu, kalenteripäiviä on 28 tai 29. Jos työsuhde on neljää viikkoa lyhyempi, mutta on kestänyt vähintään viikon, päiväraha lasketaan vastaavalla tavalla käyttämällä jakajana kalenteripäivien lukua. Alle viikon kestäneessä työsuhteessa jakamisen lisäksi käytetään kerrointa 5/7, jolloin vapaapäivät tulevat huomioiduksi samalla tavoin kuin yli viikon kestäneissä työsuhteissa.

Esimerkki 1: Työntekijä on tarvittaessa töihin kutsuttava – ei makseta sairausajan palkkaa

Vahingoittunut on tarvittaessa töihin kutsuttava työntekijä, jolle sattuu 31.1.2020 työtapaturma, jonka vuoksi hän on työkyvytön 31.1.-11.2.2020. Työnantaja ei maksa sairausajan palkkaa, koska työkyvyttömyysjakson ajalle ei oltu sovittu työvuoroja. Tulorekisteristä nähdään, että lähimmän vahinkopäivää edeltävän täyden palkanmaksukauden työansiot ovat 1 890 euroa ja palkattomia poissaolopäiviä sovituilta työpäiviltä on kolme. Palkanmaksukauteen sisältyy 31 kalenteripäivää eli päivärahan määräksi saadaan 1 890,00 e / 28 pv (31 – 3) = 67,50 e. Vahingoittuneelle myönnetään ajalta 1.2. – 11.2.2020 päivärahaa yhteensä 742,50 e (11 x 67,50 e).

Esimerkki 2. Työsuhde kestänyt alle viikon

Vahinkopäivä on perjantai 17.1.2020 ja vahingoittunut on työkyvytön 17.1. – 26.1.2020. Työnantaja ei maksa sairausajan palkkaa. Työsuhde on kestänyt neljä päivää maanantaista 13.1.2020 alkaen. Palkka ajalla 13.1. – 16.1.2020 on 400 euroa eli 100 euroa/työpäivä. Päiväpalkka muutetaan kalenteripäivälle kertoimella 5/7 eli se on 71,43 euroa. Päivärahaa maksetaan vahingoittuneelle 71,43 euroa jokaiselta työkyvyttömyyspäivältä 18.1. – 26.1.2020, yhteensä 642,87 euroa.

Jos edeltäviä työansioita ei ole, päiväraha määräytyy vähimmäisvuosityöansion perusteella lukuun ottamatta työntekijää, joka on täydellä vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeellä (TyTAL 79 § ja 2 §). Vaikka työntekijälle olisi maksettu vahinkopäivältä esim. kahden tunnin ajalta palkkaa, sitä ei päivärahan määräytymisessä käytetä, vaan pykälän sanamuodon mukaisesti edellytetään, että työntekijälle on maksettu vahinkopäivää edeltävästi työansioita.

Esimerkki 3. Työntekijällä ei ole vahinkopäivää edeltäviä ansioita

Vahingoittuneelle sattuu työtapaturma 7.1.2020 ja vahingoittuneen työsuhde on alkanut samana päivänä. Työnantaja ei maksa sairausajan palkkaa. Työntekijällä ei ole edeltäviä työansioita tästä työsuhteesta, joten päiväraha määräytyy vähimmäisvuosityöansion perusteella.

Päivärahaa ei maksettaisi tällaisessa tilanteessa lainkaan, jos työntekijä olisi ollut vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeellä, koska vähimmäisvuosityöansiosäännöstä ei heihin sovelleta (TyTAL 79 §, 2 § ja 56 §:n 2 mom.).

3. Sairausajan palkka on maksettu vain osalta työkyvyttömyysaika

Aina työnantajan velvollisuus maksaa sairausajan palkkaa ei jatku täyttä 28 päivää. Silloin päiväraha maksetaan sairausajan palkan mukaan siltä ajalta, kun tätä palkkaa on maksettu, ja muulta työkyvyttömyysajalta päivärahan määrä määräytyy vahinkotapaturmaa edeltävien työansioiden määrän mukaan.

Sairausajan palkan maksamisen päätyttyä päiväraha määräytyy TyTAL 58 §:n 2 momentin mukaan sen työansion perusteella, joka vahingoittuneella on ollut lähimmän vahinkopäivää edeltävän yhden tai useamman täyden palkanmaksukauden aikana, joiden kesto on yhteensä lähimpänä 28 päivää. Jos työsuhde on jatkunut tätä lyhyemmän ajan, käytetään työsuhteen aikana saatua työansiota.

Esimerkki 1. Sairausajan palkanmaksuvelvollisuus päättyy ennen 28 päivän jaksoa

Vahinkopäivä on 2.1.2020 ja työkyvyttömyys kestää 15.2.2020 saakka.

Työnantaja maksaa sairausajan palkkaa ajalta 3.1–15.1.2020 yhteensä 1 500 e. Päiväraha ko. ajalta on 1 500 eur eli 115,38 e/pv. Se myönnetään vahingoittuneelle ja maksetaan työnantajalle.

Työnantaja ei maksa sairausajan palkkaa 15.1. jälkeen. Näin ollen päiväraha ajalle 16.1. – 30.1.2020 lasketaan joulukuun 2019 ansioista, sillä kuukausipalkkaisen vahingoittuneen vahinkotapahtumaa edeltävä palkanmaksukausi on vahinkopäivää edeltävä kalenterikuukausi. Ansiot ajalta 1.12.–31.12.2019 ilman poissaoloja ovat 3 300 e, joten päiväraha on 106,45 e (3 300 e / 31 pv). Päiväraha ajalla 16.1.–30.1.2020 on yhteensä 1 596,75 e.

Ajalle 1.2.–15.2.2020 päiväraha määräytyy vahingoittuneen vuosityöansion mukaan.

4. Sairausajan palkkaa on maksettu lyhennetyltä työajalta

TyTAL 58 § 2 mom. (vahinkotapahtumat 1.1.2020 alkaen): *Jos sairausajan palkkana on maksettu vain osa palkasta tai sairausajan palkkaa on lomautuksen tai muun vastaavan syyn takia maksettu lyhennetyltä työajalta, päiväraha määrätään sen työansion perusteella, joka vahingoittuneella on ollut lähimmän vahinkopäivää edeltävän yhden tai useamman täyden palkanmaksukauden aikana, joiden kesto on yhteensä lähimpänä 28 päivää.*

Päiväraha ei siis määräydy sairausajan palkan perusteella, jos sairausajan palkkaa on maksettu vain osalta työpäiviä tai jos sitä on maksettu vain osalta tavallista työaikaa. Kyseessä voi olla esim. lyhyt työsuhde, jolloin työnantajalla on oikeus maksaa sairausajan palkkaa 50 %:n mukaan.

Näissä tilanteissa päiväraha määräytyy koko neljän viikon työkyvyttömyysajalta vahinkotapahtumaa edeltävien työansioiden mukaan kohdassa 2. esitetyn mukaisesti.

Esimerkki 1: Työkyvyttömyysaikana vahingoittunut on osittain lomautettuna ja työnantaja maksaa sairausajan palkkaa

Vahinkopäivä on tiistai 17.3.2020. Vahingoittunut on työkyvytön 18.3.-25.3.2020 eli kahdeksan päivää. Työnantaja on maksanut sairausajan palkkaa viideltä päivältä yhteensä 900 euroa. Vahingoittunut on ollut vuoden alusta alkaen aina perjantait lomautettuna. Lomautuspäivältä (perjantai 20.3.) työnantaja ei maksa sairausajan palkkaa. Tulorekisteristä nähdään, että lähimmän vahinkopäivää edeltävän kahden täyden palkanmaksukauden (helmikuun) työansiot ovat 3 060,00 e. Palkanmaksukausiin sisältyy 29 kalenteripäivää (2020 on karkausvuosi) ja 4 lomautuspäivää eli päivärahan määräksi saadaan $3\,060,00 / 25\text{ pv} (29 - 4) = 122,40\text{ e/pv}$. Päivärahaa maksetaan ajalta 18.3.-25.3.2020 eli kahdeksalta päivältä $979,20\text{ e} (122,40\text{ e} \times 8\text{ pv})$, josta työnantajalle maksetaan 900 e ja vahingoittuneelle 79,20 e.

Esimerkki 2. Työnantaja maksanut sairausajan palkkaa 50 %:n mukaan

Vahinkopäivä on perjantai 17.1.2020 ja vahingoittunut on työkyvytön 17.1. – 26.1.2020. Työnantaja maksaa sairausajan palkkaa 50 % palkasta, koska työsuhde on kestänyt alle kuukauden. Sairausajan palkka on 450 euroa ajalta 18.1. – 26.1.2020. Työsuhde on kestänyt neljä päivää maanantaista 13.1.2020 alkaen. Palkka ajalla 13.1. – 16.1.2020 on 400 euroa eli 100 euroa/työpäivä. Päiväpalkka muutetaan kalenteripäivälle kertoimella 5/7 eli se on 71,43 euroa. Päivärahaa myönnetään vahingoittuneelle 71,43 euroa jokaiselta työkyvyttömyyspäivältä 18.1. – 26.1.2020, yhteensä 642,87 euroa. Työnantajalle maksetaan 450 euroa ja vahingoittuneelle ylimenevä osuus 192,87 e.

5. Useampi työsuhde tai työsuhdetyön lisäksi yrittäjänä

Tytal 58 § 3 mom. Ensimmäinen lause. *Jos vahingoittunut vahinkopäivänä on kahdessa tai useammassa työsuhteessa, päiväraha määrätään erikseen jokaisen työsuhteen perusteella.*

Päiväraha määrätään jokaisesta työtapaturman sattumisaikana voimassa olevasta työsuhteesta erikseen aikaisemmissa kohdissa kerrottujen periaatteiden mukaan (vapaa-ajan tapaturmassa päiväraha maksetaan vain vakuutuksenottajan työsuhteesta). Jos työntekijällä on esim. päätyönsä lisäksi sivutyö ja tapaturma sattuu päätyössä, saa hän siis päivärahan molemmista työsuhteista. Tällöin päivärahat voivat määräytyä eri periaatteiden mukaan, esim. päätyön osalta päiväraha voi olla sairausajan palkan mukainen ja sivutyön osalta samalta ajalta edeltävän palkanmaksukauden/kausien työansioden mukainen. Jos työntekijä ei ole lainkaan pois jostakin työstään, esim. toimistotyöstä, ei hänellä sen työsuhteen osalta ole oikeutta päivärahaan.

Kun työntekijän päiväraha kaikkien työsuhteiden osalta on määritelty, tehdään lopuksi ns. minimivertailu. Täysimääräisen päivärahan tulee olla vähintään vähimmäisvuosityöansion suuruinen. Mahdollisten useampien työsuhteiden maksettavat päivärahat lasketaan siis yhteen ja näin saadaan työntekijän täysimääräinen päiväraha, joka tarvittaessa korotetaan vähimmäisvuosityöansion tasolle. Minimivertailua ei kuitenkaan tehdä, jos työntekijä saa vahinkotapaturman sattuessa vanhuuseläkettä tai toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyys eläkettä, tapaturmaeläkettä tai sitä vastaavaa liikennevakuutuslain mukaista korvausta tai kyseessä on vapaa-ajan tapaturma. (TyTAL 79 §, 2 § ja 199 §). Päätös päivarahasta annetaan sekä vahingoittuneelle että työnantajille. Kukin työnantaja saa päätöksen vain omasta maksamastaan sairausajan palkasta.

Esimerkki 1. Kaksi työsuhdetta

Vahingoittunut tekee päätoimisesti remonttitoita ja toimii sivutoimisesti myös lehdenjakajana viikonloppuisin. Hänelle sattuu tapaturma lehdenjakotyössä sunnuntaina 9.2.2020, jonka johdosta hän on työkyvytön 10.2. – 23.2.2020. Vahingoittuneelle määritellään päiväraha näistä molemmista töistä erikseen. Remonttityössä on työnantajana yksityishenkilö, joka ei maksa vahingoittuneelle sairausajan palkkaa. Tällöin päiväraha määritellään edeltävän palkanmaksukauden/kausien työansioden perusteella (ohjeen kohta 2). Tulorekisterin tietojen mukaan vahingoittunut on remonttityöstä saanut tammikuussa kahdelta palkanmaksukaudelta yhteensä 2 200 euroa, josta päiväraha on 70,96 e (2 200

e / 31 pv). Lehdenjakotyön työnantaja maksaa vahingoittuneelle sairausajalta palkkaa sovituilta työvuoroilta (4 päivältä 120 euroa), joten päiväraha määräytyy lehdenjakotyöstä maksetun sairausajan palkan mukaan.

Vahingoittuneelle myönnetään remonttityöstä päivärahaa ajalta 10.2. – 23.2.2020 yhteensä 993,44 e (14 pv x 70,96 e) ja samalta ajalta lehdenjakotyöstä 120,00 e (14 pv x 8,57 e). Remonttityön päiväraha maksetaan kokonaisuudessaan vahingoittuneelle. Lehdenjakotyön työnantaja saa maksamansa sairausajan palkan takaisin.

Jos remontti- ja lehdenjakotyön päivärahan yhteismäärä ei ylittäisi vähimmäispäivärahan määrää, päiväraha korotettaisiin minimin tasolle.

Esimerkki 2. Palkkana luontoisetu

Kiinteistötyöntekijä loukkaantuu työtapaturmassa 3.1.2020 ja hän on työkyvyttömyyden tapaturman vuoksi 4.1. – 18.1.2020. Hänen palkkseen on sovittu tästä työsuhteesta työsuhdeasunto. Hänellä on lisäksi toinen työsuhde, josta hänelle maksetaan kuukausipalkkaa.

Kiinteistötyön työnantaja ei maksa sairausajan palkkaa. Päivärahaa ei makseta tästä työsuhteesta lainkaan, koska luontoisetuja ei oteta huomioon edeltävissä työansioissa ja vahingoittuneella on toinen työsuhde, jonka päiväraha ylittää vähimmäispäivärahan määrän. Kuukausipalkkaisuudesta työsuhteesta työnantaja maksaa vahingoittuneelle sairausajan palkkaa kuukausipalkan mukaan ajalta 4.1. – 18.1.2020 yhteensä 2 700 euroa. Vahingoittuneelle myönnetään päivärahaa 2 700 euroa ja se maksetaan työnantajalle.

Esimerkki 3. Työkyvyttömyyden vain toiseen työhön - osatyökyvyttömyys

Työntekijä loukkaantuu Yritys A:n työsuhteessa (säännöllinen iltatyö) työtapaturmassa 5.1.2020 ja hän on työkyvyttömyyden Yritys A:n työhön tapaturman vuoksi 6.1. – 18.1.2020. Hänellä on lisäksi toinen työsuhde, mutta hän kykenee tätä työtä tekemään, josta kuukausipalkka on 3 700 euroa. Yritys A maksaa sairausajan palkkaa koko työkyvyttömyysajalta 455 euroa, joka jää päivää kohden alle vähimmäispäivärahan määrän. Päivärahaa ei nosteta vähimmäispäivärahan tasolle, koska kyseessä osatyökyvyttömyys. Täyden työkyvyttömyyden osalta molempien työsuhteiden yhteenlasketun päivärahan määrä ylittäisi vähimmäispäivärahan määrän. Päivärahaa myönnetään vahingoittuneelle 455 euroa ja se maksetaan työnantajalle.

Yrittäjätyö

Tytal 58 § 3 mom. Toinen lause. *Jos vahingoittunut tekee myös maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaan vakuutettua työtä tai tämän lain mukaan vakuutettua muuta yrittäjätyötä, päiväraha on näiden osalta 1/360 maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vakuutuksen tai tämän lain mukaisen vapaaehtoisen työajan vakuutuksen vuosityöansioista vahinkopäivänä. Päivärahan määrä on edellä mainittujen päivärahojen yhteenlaskettu määrä.*

Yrittäjätoiminnan osalta päiväraha lasketaan erikseen niin kuin työsuhteistakin. Maatalousyrittäjälle vakuutus on pakollinen, muille yrittäjille TyTA-vakuutus on vapaaehtoinen. Jälkim-

mäisen osalta on siis varmistettava, että yrittäjällä on TyTA-vakuutus. Päiväraha on maatalousyrittäjällä 1/360 osa MATA-vakuutuksen vuosityöansiosta ja muun yrittäjän osalta 1/360 osa TyTA-vakuutuksen mukaisen vapaaehtoisen työajan vakuutuksen vuosityöansiosta. Niiden vahinkopäivänä olevat määrät tulee selvittää. Työntekijä voi saada päivärahaa sekä työsuhdetyön että yrittäjätyön perusteella. Jos työntekijä esim. loukkaantuu työtapaturmaisesti päätömisessä työsuhdetyössään, mutta hän toimii sivutoimisesti myös maatalousyrittäjänä, määritetään hänelle päiväraha näistä molemmista erikseen. Yrittäjätoiminnan päiväraha maksetaan yrittäjälle itselleen, eikä esim. TyTAL 139 § sovellu, koska yrittäjällä ei ole työnantajaa.

Täysimääräisen päivärahan tulee olla vähintään vähimmäisvuosityöansion suuruinen. Yrittäjätyön ja mahdollisten työsuhteiden osalta maksettavat päivärahat lasketaan siis yhteen ja näin saadaan työntekijän täysimääräinen päiväraha, joka tarvittaessa korotetaan vähimmäisvuosityöansion tasolle. Tätä minimivertailua ei kuitenkaan tehdä, jos työntekijä saa vahinkotapaturman sattuessa vanhuuseläkettä tai toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä, tapaturmaeläkettä tai sitä vastaavaa liikennevakuutuslain mukaista korvausta (TyTAL 79 § ja 2 §).

Esimerkki 1. Työsuhdetyö, maatalousyrittäjä ja yrittäjä

Työntekijä loukkaantuu tapaturmassa työsuhdetyössä, jossa hän tekee koneiden korjausta. Vahingoittunut työskentelee myös maatalousyrittäjänä ja tekee lisäksi yrittäjänä maansiirtotöitä. Hän ei ole ottanut vapaaehtoista työajan vakuutusta maansiirtotöitään varten. Tapaturman sattuessa hän saa päivärahaa pakollisesti vakuutetun maataloustyönsä perusteella MATA-vakuutuksen vuosityöansioon perustuen sekä työsuhdetyönsä perusteella edellä kerrottujen periaatteiden mukaan. Maansiirtoyrityksensä työstä hän ei saa päivärahaa, koska hän ei ole ottanut sitä työtä varten vapaaehtoista TyTA-vakuutusta. Päivärahojen määrittämisen jälkeen tehdään minimivertailu ja varmistetaan, että maatalous- ja työsuhdetyön perusteella maksettavien päivärahojen yhteenlaskettu määrä ylittää vähimmäisvuosityöansion mukaisen päivärahan.

Esimerkki 2. Vahingoittunut kykenee yrittäjätyöhön

Vahingoittunut työskentelee tilitoimistoyrittäjänä ja lisäksi hänellä on osa-aikainen työsuhdetyö, jossa tekee silloin tällöin puutarhatöitä. Hän loukkaantuu puutarhatöissä 15.5.2020 ja on työkyvytön tähän työhön 16.5. – 6.6.2020. Yrittäjätyötä varten hänellä on vapaaehtoinen TyTA-vakuutus, jonka vuosityöansio vahinkopäivänä on 32 000 euroa (YEL:n määrä vahinkopäivänä). Yrittäjätyötä vahingoittunut kykenee tekemään tapaturmavammastaan huolimatta. Puutarhatyön työnantaja maksaa sairausajan palkkaa työkyvyttömyysjaksoon osuvilta sovituilta työvuoroilta yhteensä 650,00 euroa. Päiväraha määräytyy työnantajan maksaman sairausajan palkan perusteella (650,00 e / 22 pv = 29,55 e). Päivärahan määrä jää alle päivärahan vähimmäismäärän, mutta sitä ei nosteta vähimmäispäivärahan tasolle, koska kyseessä osatyökyvyttömyys. Täyden työkyvyttömyyden osalta työsuhdetyön ja yrittäjätyön yhteenlasketun päivärahan määrä ylittäisi vähimmäispäivärahan määrän. Päivärahana myönnetään vahingoittuneelle 650,00 e ja se maksetaan työnantajalle.

6. Ammattitautien erityistilanteet

Ammattitaudin ilmenemispäiväksi saattaa tulla päivä, jona vahingoittuneella ei ole voimassa työsuhdetta. Kyseessä voi olla esimerkiksi asbestisairaus, joka ilmenee vahingoittuneen ollessa

jo eläkkeellä (vanhuuseläke tai täysi työkyvyttömyyseläke tai osittain varhennettu vanhuuseläke, ks. TyTAL 74 § ja 2 §). Tällöin sovelletaan TyTAL:n 56 §:n 4 momenttia ja päiväraha määräytyy alusta alkaen vuosityöansion perusteella.

Esimerkki 1. Keuhkosityöpä ilmenee vanhuuseläkeaikana

Vahingoittunut on jäänyt vanhuuseläkkeelle 1.3.2016 ja hänellä todetaan asbestin aiheuttama keuhkosityöpä 1.5.2020. Hänelle määritetään vuosityöansio TyTAL 74 §:n mukaisesti ja päivärahaa maksetaan 2.5.2020 alkaen sen mukaan. Päivärahan määrä on 1/360 osa vuosityöansiosta. Vuosityöansiossa on minimisuoja (TyTAL 79 §).

7. Erityisryhmät

Opiskelijat

Opiskelijan työkyvyn heikentymän määrittämisestä on annettu Takon yleisohje 1.3.2018.

Perhehoitajat

Perhehoitolaian mukaan toimeksiantosopimuksen tehneen kunnan tai kuntayhtymän on vakuutettava perhehoitaja TyTAL:n mukaisella vakuutuksella. Perhehoitajaan sovelletaan, mitä TyTAL:ssa säädetään työntekijästä eikä perhehoitajalaissa ole päivärahan osalta TyTAL:sta poikkeavia säännöksiä.

Esimerkki 1. Työsuhdetyö ja perhehoitaja

Vahingoittunut on kolmen nuoren perhehoitaja ja saa tästä kunnalta palkkiota 2 500 euroa kuukaudessa. Lisäksi hän työskentelee sivutoimisesti lehdenjakajana viikonloppuisin. Hänelle sattuu työtapaturma lehdenjakotyössä 8.2.2020 ja hän on työkyvytön 9.2. - 17.2.2020. Vahingoittuneelle maksetaan perhehoitajan palkkio työkyvyttömyysajalta, joten tältä osin hänellä ei ole oikeutta päivärahaan.

Lehdenjakotyöhön hän ei kykene ja työnantaja ei maksa sairausajan palkkaa. Vahingoittuneen päiväraha lehdenjakajan työstä määräytyy vahinkopäivää edeltävän palkanmaksukauden mukaan ja on tulorekisterin tietojen perusteella 27,53 euroa/pvä (853,33 e / 31 pvää). Päivärahan määrä ajalta 9.2. – 17.2.2020 on 247,77 euroa (9 pv x 27,53 = 247,77 e). Se myönnetään ja maksetaan vahingoittuneelle. Päivärahaa ei koroteta päivärahan vähimmäismäärän tasolle, koska perhehoitajan palkkiosta lasketun päivärahan ja lehdenjakotyön päivärahan yhteismäärä ylittäisi vähimmäispäivärahan määrän.

Omaishoitajat

Omaishoidon tuesta annetun lain mukaan kunnan, joka on tehnyt hoitajan kanssa sopimuksen omaishoidon tuesta, on vakuutettava hoitaja TyTAL:n mukaisella vakuutuksella. Päivärahaan ei sovelleta TyTAL:n 58 §:n mukaista lyhyen päivärahan säännöstä. Omaishoitajan vuosityöansiona käytetään hoitopalkkion määrää vuodessa, ja päiväraha on 1/360 osa vuosityöansiosta. Vuosityöansiossa on minimisuoja.

Esimerkki 1. Omaishoitaja

Vahingoittunut on vanhuuseläkkeellä ja vaimonsa omaishoitaja. Hän saa siitä palkkiota 420 euroa kuukaudessa, joka on vuositasolla 5 040 euroa (420 x 12 kk). Hän loukkaantuu omaishoitotyössä 2.2.2020 ja joutuu sairaalaan. Työkyvyttömyysaika on 2.2.2020 – 15.6.2020. Päiväraha määräytyy omaishoitotyön palkkiosta ja on 14 e/pv (5 040 e/360 pv) ajalta 3.2. – 15.6.2020, jolta kunta ei maksa omaishoitajan palkkiota. Vahingoittunut on vanhuuseläkkeellä, joten päivärahaa ei nosteta vähimmäisvuosityöansion tasolle.

Esimerkki 2. Omaishoitaja ja koulunkäyntiavustaja

Vahingoittunut työskentelee koulunkäyntiavustaja ja omaishoitajana. Hän loukkaantuu omaishoitotyössä 13.1.2019 ja on työkyvytön 13.1. – 10.2.2019. Kunta maksaa työkyvyttömyydestä huolimatta omaishoitotyön palkkion 420 euroa kuukaudessa. Koulunkäyntiavustajan työhön vahingoittunut ei kykene ja kunta maksaa sairausajan palkkaa tästä työstä ajalta 13.1.2019 – 10.2.2019 yhteensä 1 100 e. Omaishoitajan työssä sattuneessa tapaturmassa päiväraha määräytyy ainoastaan omaishoitotyön palkkiosta eli tässä tapauksessa koulunkäyntiavustajan työstä saatuja ansioita ei oteta vuosityöansiossa huomioon. Hoitopalkkion määrä (420 x 12 kk = 5 040 e) jää alle vähimmäisvuosityöansion, joten vuosityöansio korotetaan vähimmäisvuosityöansion tasolle. Kun omaishoitotyön osalta vahingoittunut ei ole työkyvytön, vahingoittuneella ei ole oikeutta päivärahaan.

Kuntouttava työtoiminta ja vammaisten työtoiminta

Kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain mukaan kunnan on vakuutettava kuntouttavaan työtoimintaan osallistuva TyTAL:n mukaisella vakuutuksella. Vastaavasti sosiaalihuoltolain (710/1982) 27 e §:n 3 momentin mukaan vammaisten henkilöiden työtoiminnan järjestäjän on vakuutettava työtoimintaan osallistuva TyTAL:n mukaisella vakuutuksella. Näissä vakuutuksissa päivärahaan ei sovelleta TyTAL:n 58 §:n mukaista lyhyen päivärahan säännöstä. Työtoimintaan osallistuvan vuosityöansiona käytetään TyTAL:n mukaista vähimmäisvuosityöansiota, ja päiväraha on 1/360 vuosityöansiosta.

Vastaavat säännökset koskevat kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain nojalla järjestettyä työtoimintaa.

Vaikka sosiaalihuoltolailla (1301/2014) kumottiin vanha sosiaalihuoltolaki (710/1982), vakuuttamisvelvollisuutta koskeva pykälä (27 e §) jätettiin voimaan.